

Національний університет цивільного захисту України
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології діяльності в особливих умовах

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

**Методичні рекомендації до виконання
та захисту курсової роботи
для здобувачів вищої освіти 3 курсу,
які навчаються за спеціальністю «Психологія»
(освітньо-професійні програми
«Екстремальна та кризова психологія» та
«Робота з персоналом»)**

Соціальна психологія. Методичні вказівки до виконання та захисту курсових робіт для здобувачів вищої освіти 3 курсу, які навчаються за спеціальністю «Психологія» (ОПП «Екстремальна та кризова психологія» та «Робота з персоналом»). Харків: НУЦЗУ, 2023. – 26 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти 3 курсу соціально-психологічного факультету, які виконують курсову роботу з соціальної психології. Вони спрямовані на допомогу у написанні курсової роботи, яка є запланованою формою контролю.

Методичні рекомендації містять вимоги до організації виконання курсової роботи та до розвитку навчальних умінь і навичок, поради стосовно пошуку інформації, вивчення літератури з проблеми і написання курсової роботи, нормативи оформлення наукової документації взагалі та курсової роботи зокрема, а також приблизну тематику курсових робіт з соціальної психології.

Укладачі:

Боснюк В.Ф., канд.психол.н., доцент, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах Національного університету цивільного захисту України;

Назаров О.О., канд. психол. н., професор, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах Національного університету цивільного захисту України.

Рецензенти:

Тімченко О.В., д.психол.н., професор, головний науковий співробітник навчально-наукової лабораторії екстремальної та кризової психології Національного університету цивільного захисту України.

Рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах на 2022-2023 навчальний рік.
Протокол від «30» червня 2023 р. № 11.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
Оформлення курсової роботи	7
Захист роботи.	12
ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ	Ошибка! Закладка не определена. 3
Додаток А	177
Додаток Б	188
Додаток В	22
Додаток Д	233
Додаток Ж	244

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Одним з дієвих засобів успішної підготовки майбутніх фахівців є самостійна дослідницька робота здобувачів вищої освіти. Важливим її кроком є виконання курсової роботи. Вона вчить здобувачів вищої освіти оволодівати теоретичними знаннями, узагальнювати та систематизувати їх, а також використовувати на практиці.

Курсова робота з соціальної психології – це форма самостійної навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, яка спрямована на удосконалювання психологічних знань з окремих тем, застосуванню цих знань для вирішення прикладних задач, формування умінь і навичок науково-дослідницької роботи. В ході виконання такої роботи курсанти та студенти поглиблюють свої знання стосовно методологічної бази психології, ширше ознайомлюються з теоретичними основами психології, наявними публікаціями з тієї чи іншої проблеми, розвивають вміння аналізу наукової літератури і викладу власних думок, а також проводять емпіричне дослідження, здійснюють обробку отриманих даних, презентують їх результати і роблять науково обґрунтовані висновки.

У ході виконання курсової роботи вирішуються такі **завдання**:

1. Систематизація, закріплення і розширення теоретичних знань зі спеціальності, застосування цих знань при вирішенні наукових завдань.
2. Розвиток навичок ведення самостійної роботи, удосконалення уміння теоретичного дослідження при розв'язанні проблем і питань, що розробляються у даній роботі.
3. Розвиток навичок проведення емпіричного дослідження.
4. Практика застосування методів математичної обробки отриманих даних, презентації та інтерпретації результатів.

При виконанні курсової роботи у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні **основні уміння**:

- самостійний пошук інформації з заданої теми;
- добір істотної інформації, необхідної для повного висвітлення досліджуваної проблеми, відділення цієї інформації від другорядної (у рамках даної теми);
- аналіз і синтез знань і досліджень з проблеми;
- узагальнення і класифікація інформації з дослідницьких проблем;
- логічне і послідовне розкриття теми;
- узагальнення психологічних знань з проблеми і формулювання висновків з літературного огляду матеріалу;
- проведення психологічного дослідження в групі, застосування методів математичної обробки отриманих даних, презентація, опис та інтерпретація отриманих результатів;
- стилістично правильне оформлення наукової думки;
- грамотна побудова наукового тексту;
- правильне оформлення роботи;
- вміння стислого змістовного викладу написаного в усній формі і представлення результатів у вигляді презентації, а також здатність довести власну думку.

Курсову роботу виконують в строки, вказані навчальним планом. Тематику курсових робіт розробляє і затверджує кафедра ПДОУ. Здобувачам вищої освіти надається право вибору теми з цього переліку або вони можуть проявити ініціативу і самі запропонувати теми, які їх цікавлять. Тема має бути актуальною, відповідати сучасному стану і перспективам розвитку науки, а також освітньо-професійній програмі.

Керівниками курсових робіт призначаються науково-педагогічні працівники кафедри психології діяльності в особливих умовах НУЦЗ України. Закріплення здобувачів вищої освіти за керівниками відбувається на засіданні кафедри на початку навчального року.

Потім здобувачі вищої освіти обговорюють тему курсової роботи з викладачами, погоджують план роботи і список літератури з обраної теми. У процесі виконання роботи здобувачі вищої освіти повинні підтримувати зв'язок з керівниками, звертаючись до них за консультацією по мірі виникнення питань або ускладнень.

Оформлюючи готову роботу здобувач спочатку складає перший (чорновий) варіант рукопису і представляє його керівникові. Після перевірки, врахувавши зауваження і вказівок, автор доробляє або переробляє рукопис. Одночасно уважно редагує написане, ще раз старанно звіряє всі цитати, перевіряє висновки, наведені прізвища та ініціали.

Завеошена курсова робота пред'являється керівникові не пізніше, ніж за десять днів до терміну захисту. Керівник надає відгук на курсову роботу за формою, наведеною в Додатку Д.

Перед захистом курсова робота перевіряється на наявність плагіату в системі Unichesk і допускається до захисту лише у випадку показника унікальності тексту більше 50 %.

Захист курсових робіт є відкритим і відбувається в раніше визначені терміни комісії, яка складається з трьох викладачів. Під час захисту здобувач вищої освіти має представити: зброшуровану (переплетену) роботу з відгуком керівника та довідкою про унікальність тексту (антиплагіат), первинні матеріали (заповнені бланки відповідей досліджуваних, таблиці первинних даних тощо), приклади розрахунків. На виступ здобувачеві вищої освіти надається до 7 хвилин. Потім він відповідає на питання, які можуть задавати як члени комісії, так і присутні на захисті.

Після наради комісія виносить рішення про оцінку курсової роботи за стобальною шкалою (у відповідності до критеріїв (додаток Ж)), яка заноситься в екзаменаційну відомість.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з соціальної психології є дослідницькою. Основна мета – навчитися виділяти актуальну проблему психологічного дослідження, підбирати відповідний психодіагностичний інструментарій, формувати репрезентативну вибірку досліджуваних, проводити емпіричне (експериментальне) дослідження, обробляти та аналізувати отримані дані, формулювати рекомендації та визначати план подальшого дослідження даної проблеми.

Виконання курсової роботи включає наступні етапи:

- постановка проблеми та вибір теми;
- пошук інформації з теми і вивчення літератури;
- визначення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження;
- складання плану курсової роботи;
- опис підходів та точок зору стосовно психологічної проблеми, яка розглядається;
- вибір методів дослідження та підбір конкретних методик, адекватних меті та завданням дослідження;
- проведення психодіагностичного дослідження;
- обробка результатів (з використанням методів математичної статистики) та презентація їх в узагальненому вигляді;
- формулювання висновків;
- оформлення курсової роботи;
- перевірка роботи на наявність плагіату;
- захист роботи.

Коротко розглянемо зміст кожного з цих етапів.

Після визначення теми, необхідно скласти бібліографію, тобто список наукової літератури з проблеми, з якою необхідно ознайомитися, щоб розкрити зміст курсової роботи. Підбір літератури здобувач вищої освіти повинен проводити самостійно. Керівник лише рекомендує звернути увагу на ті або інші джерела або авторів. *Список літератури* повинен бути досить повним, включати видання українською та англійською мовами не раніше 2000 року (за виключенням робіт класиків психології, які не перевидавались) і відображати поінформованість здобувача вищої освіти з досліджуваної проблеми. Обсяг списку літератури при написанні курсової роботи містить, як правило, *не менше 35 джерел*. Кількість використаних джерел характеризує обсяг виконаної курсантом чи студентом роботи, тому служить важливим критерієм для її оцінки.

Робота не повинна носити репродуктивний характер. У процесі вивчення літератури варто виявляти критичне мислення і не покладатися надмірно на авторитет друкованого наукового слова. Важливо звертати увагу на аргументи, використовувані автором для тих або інших тверджень, на опис наукових фактів, що лежать в основі висновків.

При цьому варто пам'ятати, що аналіз літератури має бути націлений не тільки на опис отриманих у психології (або суміжних дисциплінах) знань з теми дослідження, але і на виявлення невирішених і дискусійних проблем, критичне осмислення теми. Аргументований виклад власної точки зору – важливий аспект курсової роботи.

Після вивчення наукової літератури складається план курсової роботи, що включає розділи, які відображають основні моменти досліджуваної проблеми. План-проспект перевіряється і затверджується науковим керівником. Після цього здобувач вищої освіти приступає до написання курсової роботи і її оформлення. Зміст роботи треба викладати у певній логічній послідовності, строго аргументовано, по розділах і параграфах, заголовки яких повинні бути короткими й відображати загальну ідею матеріалу, що викладається.

Аналіз стану проблеми припускає глибоке вивчення навчальних посібників, монографій, психологічних журналів. При вивченні літературних джерел необхідно приділити увагу наступним моментам:

- визначити основну ідею автора, його позиції з досліджуваної проблеми;
- особистий внесок автора в її розвиток;
- відмінність позиції автора від традиційного підходу;
- полеміка автора з іншими дослідниками;
- які ідеї автора особливо вдало аргументовані, а які не мають належної аргументації;
- які ідеї, висновки, рекомендації викликають заперечення й чому;
- які основні питання проблеми не знайшли відбиток у його роботі;
- які завдання подальшого дослідження.

Аналіз літератури дозволяє здобувачу вищої освіти сформулювати мету, визначити основні питання, об'єкт, предмет, гіпотезу і завдання свого дослідження. Разом з керівником здобувач вищої освіти складає план-проспект курсової роботи й розробляє структуру емпіричного дослідження, підбирає коректні методи емпіричного дослідження. Проводить пробне (пілотажне) емпіричне дослідження для визначення валідності методик поставленим цілям і завданням дослідження. За необхідністю план дослідження коректується. Після цього проводиться основне емпіричне дослідження на репрезентативній та інформативній за обсягом вибірці дослідження.

Отримані в емпіричному дослідженні результати спочатку представляються у зведених таблицях первинних даних (які можуть бути поміщені у додаток роботи), які потім обробляються з використанням методів математичної статистики і надаються вже у вигляді узагальнених таблиць або графіків, на основі яких робляться основні висновки. Всі висновки роботи повинні бути аргументовані та відображати отримані у дослідженні результати.

Дослідницька робота припускає виявлення не просто якихось показників за окремими методиками. Вона спрямована на виявлення загальних залежностей, відношень, відмінностей тощо.

Після проведення емпіричного дослідження й обробки отриманих результатів здобувач вищої освіти приступає до написання й оформлення курсової роботи.

Оформлення курсової роботи.

Курсова робота містить наступні **частини**: титульний лист; зміст; перелік умовних позначень (за необхідності); основна частина (вступ, розділи, висновки до

розділів, висновки); список використаних джерел; додатки (за необхідності).

Титульний лист роботи оформлюється так, як показано в додатку А.

Наступна після титульного листа сторінка – «**ЗМІСТ**». Вона містить у собі назви всіх розділів і параграфів тексту роботи, починаючи зі вступу і закінчуючи літературою чи додатками з зазначенням *сторінок*, на яких вони знаходяться. Всі розділи роботи, крім вступу, висновків, списку літератури і додатків нумеруються арабськими цифрами. *Наприклад: РОЗДІЛ 1.* Нумерація параграфів здійснюється окремо в кожному розділі і складається з двох цифр: перша – це номер розділу, друга – власне параграфу. *Наприклад: 1.3 означає, що це третій параграф першого розділу.*

Кожний **розділ** роботи починається з нової сторінки. Назва розділу друкується посередині сторінки (симетрично до тексту) заглавними літерами жирним шрифтом: (**ВСТУП, РОЗДІЛ 1, ДОДАТКИ** тощо). Крапка після назви не ставиться.

Параграфи друкуються на тій же сторінці, де завершився попередній. Їх номери та назви слід друкувати прописними літерами (перше слово – з заглавної) в підбір до тексту (з абзацним відступом). Після назви параграфу ставиться крапка.

Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати:

- між назвою розділу та назвою параграфу – **3 інтервали** (через один порожній рядок)
- між назвою параграфу та текстом - **1,5 інтервали**.

У *вступі* вказується актуальність проблеми, визначаються об'єкт, предмет, гіпотеза дослідження. Здійснюється постановка мети, формулюються завдання теоретичного аналізу й емпіричного (практичного) дослідження, описується вибірка досліджуваних, з якими проводилося дослідження, дається коротка характеристика методів дослідження, що застосовувалися, описується структура роботи.

Ознаками актуальності теми можуть бути:

- недостатня розробленість конкретної проблеми або її окремої сторони, частини;
- наявність соціального замовлення на це дослідження;
- постановка нової, раніше недослідженої проблеми.

Об'єкт дослідження – це та сфера об'єктивно існуючого психологічного знання, у рамках якої і знаходиться те, що буде вивчатися (досліджуватися). В якості об'єкта психологічного вивчення можуть виступати психічні процеси, явища, стани, утворення тощо.

Як правило, об'єкт витікає з теми дослідження і зафіксований у ній.

Предмет дослідження – це та частина об'єктивно існуючого знання (об'єкта), що, власне, і досліджується. Таким чином, предмет дослідження за своїм змістом завжди вузьчий, ніж об'єкт.

Знання предмета дослідження дозволяє висунути **гіпотезу**, тобто наукове припущення, що впливає з теорії, що ще не підтверджене й не спростоване.

Вимоги до наукової гіпотези:

1. Принципова можливість перевірити запропоновану гіпотезу.
2. Максимальна загальність гіпотези, тобто, гіпотеза має пояснювати не тільки ті явища, для яких вона створюється, але й максимально широкий у межах

можливого клас явищ, у тому числі й ті явища, які, на перший погляд, безпосередньо не пов'язані з первинними.

3. Прогностичний потенціал.
4. Принципова (логічна) простота.
5. Зв'язок гіпотези із попереднім знанням.

Виходячи з теми курсової роботи, її об'єкта і предмета, можна визначати мету й завдання дослідження.

Мета – це образ (уявлення) майбутнього результату. Цілями дослідження називаються ті проміжні й кінцеві наукові та практичні результати, що повинні бути досягнуті наприкінці його проведення. Кінцевим результатом психологічного дослідження можуть бути зміни, що відбуваються на рівні пізнавальних процесів, особистості, міжособистісних відносин тощо. Підсумком також може бути якась нова методика, класифікація, алгоритм, структура. Мета формулюється коротко, описуючи кінцевий результат, якого прагне досягти здобувач вищої освіти.

Визначивши мету курсової роботи необхідно сформулювати завдання, які необхідно вирішити у ході роботи. Їх зазвичай кілька. Формулювання завдань робиться у формі перерахування і починається з дієслів (вивчити..., описати..., встановити..., з'ясувати тощо). Це слід робити якомога ретельніше, оскільки вирішення завдань стає змістом розділів роботи.

Курсова робота складається зазвичай зі вступу, основної частини (яка, в свою чергу, містить теоретичний та практичний розділи) та висновків.

У **теоретичному розділі** висвітлюється історія виникнення проблеми, аналізуються основні напрямки її рішення у вітчизняній і закордонній психології, узагальнюються результати досліджень по проблемі, представлені у науковій літературі. Обсяг теоретичного розділу не повинен перевищувати 1/3 загального обсягу роботи!

У **практичному розділі** (розділах) описуються: структура емпіричного дослідження; склад (вбірка) досліджуваних, що приймали участь у дослідженні; методи й методики, використовувані дослідником; представлені результати та інтерпретація отриманих результатів. Отримані результати повинні бути надані наочно у таблицях і малюнках (графіках, схемах, діаграмах і т. п.). **При обробці результатів обов'язково використання методів математичної статистики.**

Якщо здобувач вищої освіти використовує в роботі **ілюстраційний матеріал** (фотографії, малюнки, схеми, графіки тощо) чи подає **таблиці**, їх оформлення підлягає певним правилам.

Кожна **таблиця** повинна мати назву, яка друкується під словом «Таблиця» і її номером перед власне таблицею. Таблиці нумеруються арабськими числами в межах розділу. Номер таблиці – це дві цифри, перша з яких – номер розділу, а друга – власне таблиці. *Наприклад: «Таблиця 2.1» – перша таблиця в другому розділі.* Слово «Таблиця» пишеться повністю **курсивом** і розміщується у правій частині сторінки. Назва таблиці друкується без абзацного відступу посередині і виділяється **жирним шрифтом**. В саму таблицю вносять лише цифрові дані (одиниця виміру не вказується). Таблицю розміщують у тексті одразу після її першого згадування. Якщо таблиця займає більше, ніж одну сторінку, її виносять в додаток.

Всі **ілюстрації** (фотографії, малюнки, схеми, графіки, діаграми тощо)

позначаються як рисунки («Рис.») і нумеруються послідовно в межах розділу (аналогічно таблицям). Кожна ілюстрація підписується знизу в такій послідовності: скорочене слово рисунок (Рис.), номер (за тим же принципом, що і таблиці) і назва (в тому ж рядку). Їх розміщення підлягає тим же правилам, що і розміщення таблиць. Зразок оформлення таблиці та ілюстративного матеріалу дивись в додатку Б.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.

Текст не повинен представляти собою набір виписок із прочитаних джерел. Необхідно, по-перше, упорядкувати його зміст певним логічним чином. По-друге, потрібно прагнути переказувати зміст першоджерел близько до тексту оригіналу, намагаючись передати, насамперед, їх основні ідеї і факти. Це може бути досягнуто за рахунок часткового переформулювання фрази, її спрощення, вираження головної думки з опусканням несуттєвих для роботи фрагментів, слів, виразів.

При цьому в тексті повинно бути видно, на яких авторів і на які роботи ви спираєтесь, тобто зміст роботи не повинен бути безособовим. Наприклад: «у роботах Ю. Б. Гіппенрейтер, Р. Б. Карамуратова, М. М. Муканова, М. М. Обозова, А. Б. Орлова, Н. І. Сарджвеладзе визначається якісна природа емпатії...»; «вивчення зв'язку структурних характеристик емпатії з різними психічними процесами і психологічними особливостями особистості здійснювалося в роботах О. О. Бодальова, О. В. Дашкевіч, С. А. Єршова, Г. Ф. Міхальченко, В. А. Мікаеляна, А. А. Рояк, Л. П. Стрелкова, О. П. Саннікова, І. М. Ушакової та ін.»; «В. Ф. Боснюк вважає, що...», «дослідження Л. А. Перелигіної та її учнів показали, що...» і т. п.

Для розширення лексичної розмаїтості викладу при аналізі джерел, порівнянні точок зору, посилань на висловлення й ідеї цитованих авторів, а також при вираженні до них свого ставлення можна використовувати такі дієслова: *аналізує, заперечує, висловлює думку, додає, доводить, допускає, ставить запитання, викладає, констатує, сподівається, знаходить, починає, не розділяє точку зору, не погоджується, виявляє, обговорює, пояснює, схвалює, відповідає, відзначає, відстоює, визначає, переказує, пише, повторює, підтримує, підтверджує, дозволяє, думає, розуміє, пропонує, припускає, представляє, визнає, приймає точку зору, доходять висновку, розбирає питання, розділяє, міркує, дозволяє, роз'яснює, рекомендує, вирішує проблему, впливає, погоджується, сумнівається, повідомляє, запитує, посилається, вважає, вказує, згадує, стверджує, уточнює* тощо.

Необхідно дотримуватись **правил цитування** як прямої, так і непрямої мови. У випадку прямого цитування текст оригіналу поміщається в лапки («...») і відтворюється без будь-яких змін, але українською мовою (а не мовою оригіналу)! Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці). Якщо перед цитованим текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається. Використовується такий спосіб цитування в тих випадках, коли необхідно звернути увагу на конкретне формулювання тієї або іншої думки, привести визначення поняття, що дає цитований автор. Такі цитати не слід робити занадто довгими. Цитату необхідно перекласти українською мовою, якщо використовуються іншомовні джерела.

Після лапок, що завершує відтворення чужої думки, у дужках вказується

джерело і сторінка, на якій дана думка викладена в оригіналі. *Наприклад*: [4, с. 56] означає, що цитата наведена зі сторінки 56 джерела, яке є у списку літератури до курсової роботи, та має номер 4.

Непряме цитування відтворює близько до тексту оригіналу чужу думку, класифікацію, фактичну інформацію, точку зору тощо. У цьому випадку цитата не поміщається в лапки, але після завершення цитування в дужках обов'язково вказується джерело, з якого вона узята. *Наприклад*: [4; 10; 16] означає, що така думка зустрічається у джерелах, які у списку літератури до курсової роботи мають відповідні номери; [5–9] – схожі висловлювання є в усіх роботах з 5 по 9 у списку літератури.

Часом здобувачі вищої освіти припускаються наступної помилки. Вони наводять визначення поняття, дане одним ученим, хоча аналогічні визначення зустрічаються й в інших авторів. Вірніше буде виразити загальну суть поняття, вказавши в дужках всіх авторів, що дотримуються подібної точки зору. Далі варто вказати на розходження в їхніх підходах, якщо такі є. Варто пам'ятати: чим більша кількість авторів згадують які-небудь ідеї, тим більш визнаними вони є серед психологів.

Посилання в тексті робляться тільки на джерела, що читали здобувачі вищої освіти і які зазначені в списку літератури наприкінці роботи.

У кінці кожного розділу важливо зробити власні висновки на основі розглянутих підходів. Висновки можуть починатися оборотами типу «Таким чином, ...», «Як бачимо, ...» і т.п. При оцінці роботи звертається особлива увага на уміння здобувача вищої освіти аналізувати, узагальнювати і робити висновки з вивченого і викладеного матеріалу.

У *висновках, які подаються до всієї роботи*, представляються дані, які обґрунтовано в роботі. Висновки повинні строго випливати з того, що насправді доведено, та містити найбільш важливі результати, одержані в ході роботи над курсовою. Висновки зазвичай пропонуються у вигляді коротких і конкретних тверджень, при формулюванні яких спираються на факти, існування яких до початку проведення дослідження лише гіпотетично передбачалося. Зміст висновків охоплює всі частини курсової роботи (коротко оцінюється стан питання, що вивчалось, і висвітлюються отримані результати). При формулюванні висновків застосовують тільки ті поняття, обсяг і зміст яких відповідає обсягу і змісту понять, що містяться у темі, предметі та завданнях дослідження.

Висновки формулюються у стверджувальній формі і подаються як нумерований список, який *відповідає завданням*, що були поставлені на початку роботи.

Наприкінці висновків слід зупинитися на перспективах вивчення проблеми дослідження, вказати аспекти проблеми, подальше вивчення яких дозволить розширити та поглибити знання у відповідній сфері.

У висновках повинні бути представлені тільки ті дані, які можуть бути обґрунтовані отриманими у роботі результатами, а не ті, що «самі собою розуміються», «або це й так зрозуміло».

Наприкінці курсової роботи надається повний список літератури («СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ»), яку здобувач вищої освіти використовували при роботі над темою. При цьому обов'язково *на усі* з названих джерел мають бути посилання в

тексті (принаймні, один раз).

Дані про використану літературу виписують з каталогів та бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів та скорочень **мовою оригіналу**. Джерела розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту (ДСТУ 8302:2015). Приклади оформлення літературних джерел всіх видів подано у Додатку В.

Якщо в роботі цитуються одна або кілька статей зі збірника праць або журналу, то одиницями бібліографічного опису є кожна з цих статей, а не весь збірник або журнал. Журнал, як правило, не використовується як одиниця бібліографічного опису. Збірник праць може використовуватися в цій якості, якщо в тексті характеризуються і, відповідно, цитуються загальні ідеї, підходи, теми, характерні для статей усього збірника.

При оформленні списку літератури важливо приділити особливу увагу як правильному бібліографічному описові джерел, так і точності їх вихідних даних.

Після списку літератури (за необхідності) даються **ДОДАТКИ**. Їх оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої посередині сторінки. Справа сторінки над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток » і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. *Наприклад*: «Додаток А».

Обсяг курсової роботи повинен бути достатнім для розкриття розглянутої проблеми. Найчастіше для курсової роботи 3 курсу буває досить **40-50 сторінок** друкованого тексту.

Текст роботи друкується на одній стороні стандартного листа білого паперу формату А4, кегль 14 через 1,5 інтервали. Поля: ліве – 30 мм, праве 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм.

Сторінки варто **нумерувати** арабськими цифрами в правому верхньому кутку. Нумерація сторінок роботи починається з титульного листа, при цьому дотримується наскрізна нумерація по всьому тексту. На титульному листі номер сторінки не ставиться. Робота повинна бути зброшурована (прошита).

Захист роботи.

До захисту курсової роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які у повному обсязі виконали та надали на кафедру підготовлену роботу.

За тиждень до захисту курсант чи студент надають на кафедру в електронному вигляді свою курсову роботу для перевірки її в системі Unichesk на оригінальність тексту. Якщо процент оригінального тексту становить більше, ніж 50 %, робота допускається до захисту.

Захист курсових робіт є відкритим і відбувається в раніше визначені терміни в комісії, яка складається з трьох викладачів. Курсант чи студент на засідання комісії надає зброшуровану курсову роботу, первинні матеріали (протоколи проведення дослідження), відгук наукового керівника (див. додаток Д) та висновок стосовно

унікальності тексту.

На виступ авторові надається до 7 хвилин. В ньому слід відобразити актуальність теми дослідження, предмет і об'єкт дослідження, мету й завдання дослідження, короткий опис ходу дослідження, основні результати, їх інтерпретацію та висновки. Виступ має бути представлено також у вигляді презентації.

Потім здобувач відповідає на питання, які можуть задавати як члени комісії, так і присутні на захисті. Після наради комісія виносить рішення про бальну оцінку курсової роботи, яка заноситься в екзаменаційну відомість. У випадку, якщо здобувач вищої освіти набрав недостатню кількість балів із захисту курсової роботи комісія повинна визначити, чи має він змогу надати до повторного захисту роботу після усунення недоліків, які виявлені комісією, або повинен розробити курсову роботу за новою темою, яка визначається кафедрою.

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

- *освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія»:*

1. Особливості соціальної адаптації студентів до умов навчання у закладі вищої освіти.
2. Взаємозв'язок самотності та інтернет-залежності у курсантів та студентів.
3. Взаємозв'язок самовідношення і рівня товарищескості студентів та курсантів.
4. Взаємозв'язок стилю керівництва і соціально-психологічного клімату в підрозділах ДСНС України.
5. Взаємозв'язок рівня конфліктності у колективі зі стилем керівництва і особистісними особливостями керівника.
6. Вплив релігійної орієнтації на агресивність і стресостійкість (у різних соціальних шарах, різновікових групах, різностатевих групах і т.ін.).
7. Вплив соціальних стереотипів особистості на вибір професії.
8. Взаємозв'язок характерологічних особливостей особистості та поведінки у конфліктній ситуації.
9. Вплив ціннісно-орієнтаційної єдності групи на соціально-психологічний клімат колективу.
10. Гендерні стереотипи у соціальних уявленнях студентської молоді.
11. Заздрість і самоактуалізація особистості.
12. Заздрість і емоційне вигорання особистості.
13. Особливості згуртованості студентської групи в залежності від типу навчального закладу.
14. Комунікативна компетентність і феномен професійного вигорання у психологів.
15. Особистісні характеристики і успішність адаптації студентів до умов навчання у вузі.
16. Образ психолога у буденній та професійній свідомості людей.
17. Психологічні детермінанти поведінки особистості у конфлікті.
18. Дослідження основних типів і видів сучасної молодіжної субкультури в Україні.

19. Особливості розуміння невербальної комунікації у інтровертів та екстравертів.
20. Уявлення молоді про норми сексуальної поведінки у сучасній Україні.
21. Психологічні детермінанти ненормативної мовної поведінки особистості.
22. Соціально-психологічні особливості інтернет-залежності.
23. Психологічні особливості комунікативної компетентності людей з різним соціальним статусом.
24. Сумісність як чинник задоволеності працею працівників ДСНС України.
25. Соціально-психологічна адаптованість і комунікативна компетентність особистості.
26. Соціально-психологічні особливості осіб, що віддають перевагу різним видам медіапродукції (телесеріали, ток- і реаліті-шоу, фільми жахів, інформаційно-аналітичні передачі тощо).
27. Специфіка професійного спілкування у діяльності: управлінця, рятувальника, психолога.
28. Стереотипи сучасної молоді України та їх роль у регуляції поведінки.
29. Взаємозв'язок агресії, долаючої поведінки у конфлікті у студентів і курсантів (або працівників ДСНС України).
30. Взаємозв'язок ідентифікації зі значущими іншими і самовідношення у юнацькому віці (або в іншому віці).
31. Взаємозв'язок самооцінки зовнішності та мотивації афіліації у юнацькому віці (або в іншому віці).
32. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій студентів з різним локусом контролю.
33. Статевовікові особливості уявлень про любов у сучасному суспільстві.
34. Взаємозв'язок соціального інтелекту зі смисло-життєвими орієнтаціями у юнацькому віці.
35. Соціальні страхи людей і способи їх корекції (вік на вибір).
36. Соціально-психологічні чинники розвитку толерантності психолога у процесі професійного розвитку.
37. Взаємозв'язок соціометричного статусу з рівнем професійного вигорання.
38. Зв'язок рівня конфліктності та вираженості професійного вигорання.
39. Гендерні особливості самовідношення і мотивації до успіху.
40. Взаємозв'язок самовідношення і потреби у досягненнях у студентів різних спеціальностей.
41. Взаємозв'язок комунікативно-організаційних здібностей і соціометричного статусу в студентській групі.
42. Взаємозв'язок спрямованості особистості та способів вирішення конфліктних ситуацій.
43. Взаємозв'язок емоційного інтелекту і соціометричного статусу членів групи.
44. Взаємозв'язок комунікативних якостей (комунікативний контроль, комунікативна імпульсивність і комунікативна агресивність) з соціометричним статусом.
45. Вплив самовідношення на розвиток кіберадикції (вік, стать, професія – на вибір).

46. Дослідження соціально-психологічних чинників популярності соціальних мереж в Україні.
47. Взаємозв'язок рівня емпатії особистості та стратегій поведінки у конфлікті.
48. Вплив рівня емпатії членів групи на соціально-психологічний клімат.
49. Взаємозв'язок рівня емпатії та конформності особистості.
50. Особливості сприйняття студентами викладачів на різних етапах навчання.

- освітньо-професійна програма «Робота з персоналом»:

1. Психологічні бар'єри спілкування в системі «керівник-підлеглий».
2. Психологічні особливості ефективного керівника в структурі ДСНС України.
3. Особливості взаємозв'язку стилю керівництва і психологічного клімату в підрозділах ДСНС України.
4. Особливості взаємозв'язку мотивації влади та ефективності діяльності керівника.
5. Особливості взаємозв'язку агресивності та сприйняття гумору у рятувальників.
6. Особливості взаємозв'язку рівня емпатії і стратегій поведінки в конфліктних ситуаціях у курсантів НУЦЗУ.
7. Особливості взаємозв'язку комунікативних і особистісних характеристик студентів, курсантів.
8. Особливості взаємозв'язку характеру і адаптації студентів і курсантів першого курсу.
9. Особливості взаємозв'язку агресивності з характерологічними властивостями особистості курсантів.
10. Особливості стресостійкості курсантів (студентів) різних спеціальностей.
11. Вплив екзаменаційного стресу на навчальну мотивацію студентів вузу.
12. Особливості взаємозв'язку комунікативних здібностей студентів і соціально-психологічного клімату навчальної групи.
13. Особливості взаємозв'язку згуртованості студентської групи і мотивації навчання.
14. Особливості взаємозв'язку тривожності (агресивності, емпатії, самооцінки) і статусного положення особистості в групі.
15. Особливості взаємозв'язку рівня відповідальності особистості та соціально-психологічного статусу в групі.
16. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій студентів (курсантів).
17. Індивідуально-психологічні чинники сумісності працівників підрозділів ДСНС України.
18. Психологічні особливості формування і ефективного використання кадрового резерву у підрозділах ДСНС.
19. Психологічний прогноз кар'єрних перспектив працівників ДСНС.
20. Формування системи адаптації молодих фахівців в підрозділах ДСНС України.
21. Інноваційні технології в управлінні персоналом в підрозділах ДСНС України.
22. Психологічні способи розвитку лідерських якостей працівників ДСНС.

23. Психологічні фактори професійної самореалізації рятувальників
24. Особливості емпатії у здобувачів вищої освіти різної професійної спрямованості.
25. Психологічні особливості життєздатності курсантів-рятувальників різної навчальної спеціальності
26. Роль психологічного капіталу в суб'єктивному благополуччі працівників ризиконебезпечних професій.
27. Особливості соціальної адаптації здобувачів вищої освіти НУЦЗ України до умов навчання.
28. Фактори соціально-психологічної згуртованості працівників пожежно-рятувальних підрозділів.
29. Вплив особистісних якостей на процес прийняття рішень рятувальником в напружених умовах діяльності.
30. Особливості ціннісних орієнтацій у майбутніх представників ризиконебезпечних професій.

Приклад оформлення титульної сторінки роботи

Національний університет цивільного захисту України
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології діяльності в особливих умовах

КУРСОВА РОБОТА
З СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

на тему:

НАЗВА

Виконав (-ла):
здобувач (-ка) вищої освіти
3 курсу СПФ ОПП «Вказати»
групи _____
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Науковий (-а) керівник (-ця):
*посада, науковий ступінь,
наукове звання*
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Харків, 2022 рік

Приклади оформлення таблиць та рисунків в тексті.

Таблиця 2.1

Суб'єктивна оцінка стрес-факторів пандемії COVID-19

Стрес-фактори	Градації відповідей	Всього (n = 115)	Оцінка впливу пандемії на життя			
			вплинула (n = 85)	не вплинула (n = 30)	χ^2	V
Тривога зараження вірусом	сильно переживаю	26 (22,6%)	21 (24,7%)	5 (16,6%)	8,10*	0,13
	помірно переживаю	46 (40,0%)	35 (41,2%)	11 (36,7%)		
	не переживаю	43 (37,4%)	29 (34,1%)	14 (46,7%)		
Тривога економічних наслідків	сильно переживаю	45 (39,1%)	36 (42,4%)	9 (30,0%)	11,70**	0,24
	помірно переживаю	30 (26,1%)	23 (27,1%)	7 (23,3%)		
	не переживаю	40 (34,8%)	26 (30,5%)	14 (46,7%)		

Примітка: * – $p < 0,05$; ** – $p < 0,001$; V – індекс розміру ефекту V-Крамера.

Таблиця 2.2

Відмінності в прояві життєстійкості у працівників з різним рівнем захопленості роботою (n₁ = 54; n₂ = 42)

Змінні	Захоплені роботою працівники M (SD)	Не захоплені роботою працівники M (SD)	t	d
Життєстійкість	48,78 (11,35)	41,30 (11,01)	2,03*	0,67
Залученість	26,12 (5,81)	17,10 (4,74)	4,53***	1,70
Контроль	18,72 (4,53)	14,09 (4,78)	1,99*	0,99
Прийняття ризику	9,18 (2,12)	9,90 (2,24)	-0,71	0,33

Примітка: M – середнє значення; SD – стандартне відхилення; * $p < 0,05$, *** $p < 0,001$; d – індекс розміру ефекту *d*-Коена.

Таблиця 2.3

Відмінності в шкалах стильової саморегуляції серед рятувальників з різним рівнем стресостійкості ($n_1 = 33$; $n_2 = 37$; $n_3 = 45$)

Регуляторні шкали	Рівень стресостійкості			F	p	η^2
	Низький M (SD)	Середній M (SD)	Високий M (SD)			
Планування	7,23 (1,14)	2,52 (0,17)	2,49 (0,21)	8,361	0,000	0,052
Моделювання	2,39 (1,05)	8,14 (1,54)	8,08 (1,43)	10,941	0,000	0,071
Програмування	8,95 (2,06)	3,18 (0,11)	8,40 (1,95)	0,974	0,480	0,003
Гнучкість	3,29 (0,22)	6,10 (1,51)	5,31 (1,83)	1,344	0,124	0,008
Самостійність	2,20 (0,61)	6,17 (1,98)	7,55 (2,03)	5,671	0,000	0,045
Загальна CP	28,10 (5,15)	30,28 (6,67)	34,61 (5,54)	2,736	0,273	0,007

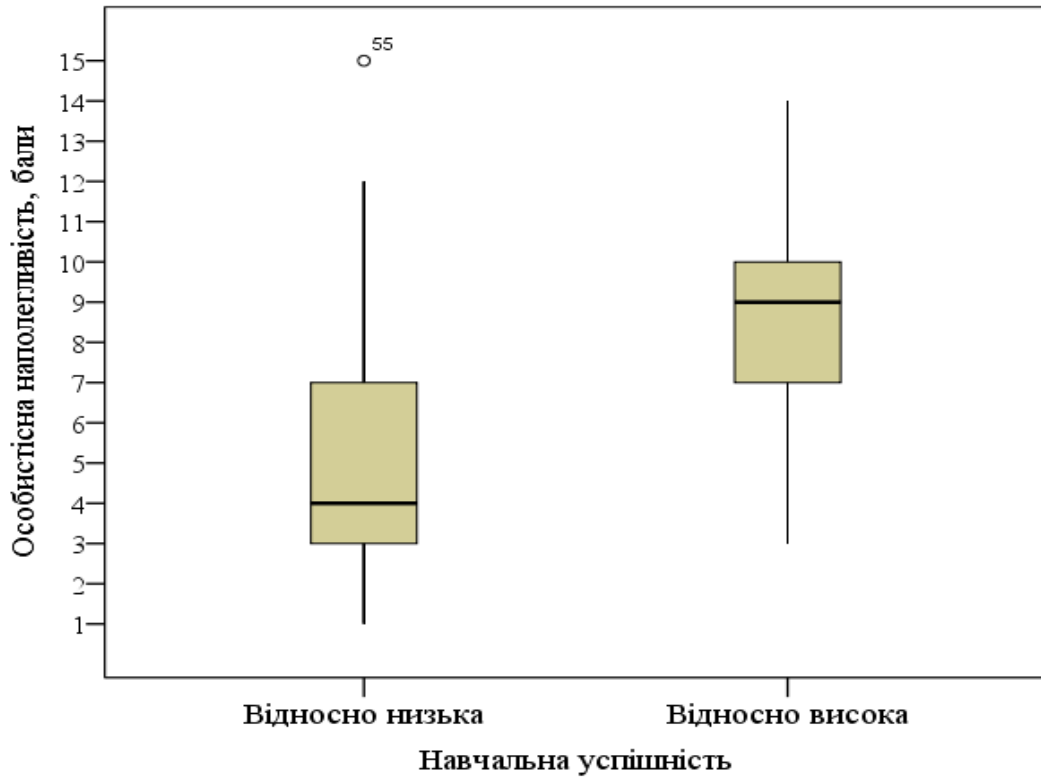
Примітка: M – середнє значення; SD – стандартне відхилення; F – статистика дисперсійного аналізу Фішера; p – статистична значущість; η^2 – розмір ефекту.

Таблиця 2.4

Описова статистика та кореляція між суб'єктивним сприйняттям стресу, психологічним капіталом та задоволеністю життям особистістю (n= 160)

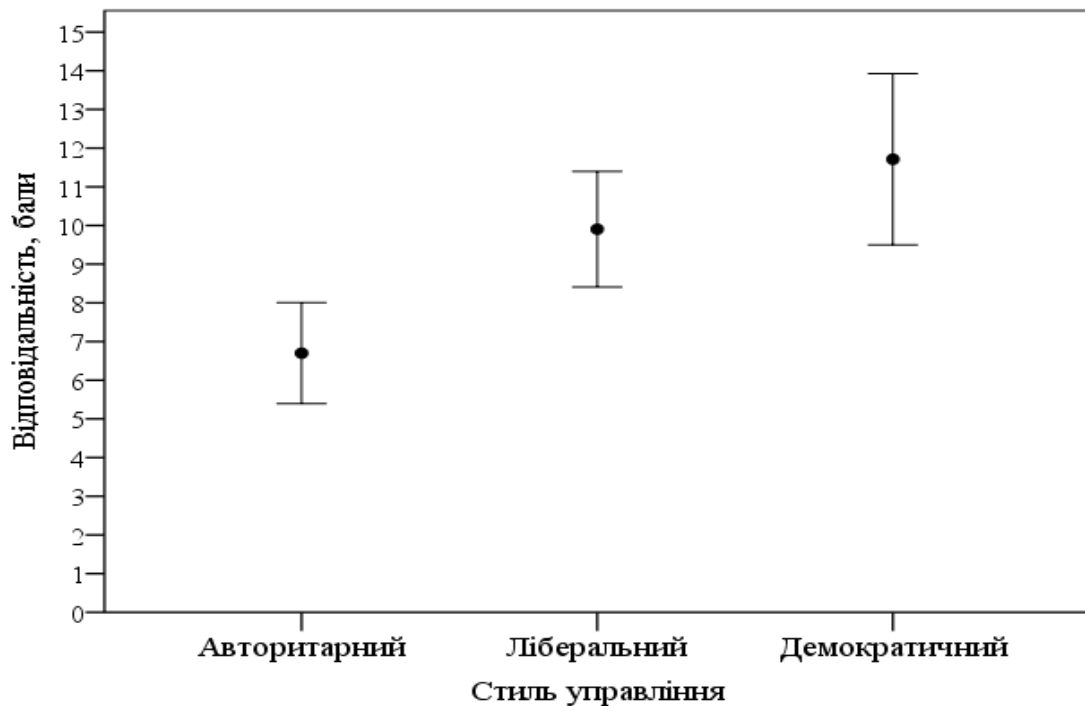
Змінні	1	2	3	M	SD	S	K
1. Суб'єктивне сприйняття стресу	1,00			26,73	6,24	0,04	-0,19
2. Психологічний капітал	-0,54***	1,00		100,91	21,24	-0,21	-0,51
3. Задоволеність життям	-0,34***	0,32***	1,00	22,61	5,13	-0,13	-0,39

Примітка: M – середнє значення; SD – стандартне відхилення; S – асиметрія; K – ексцес; *** – кореляція статистично значуща на рівні 0,001.

Горизонтальна лінія – медіана, вуса – діапазон 1,5 міжквартильного розмаху

Рис. 2.1. Особливості наполегливості здобувачів вищої освіти з різним рівнем навчальної успішності ($n_1 = 61$; $n_2 = 44$)

Стовпці помилок – 95% довірчий інтервал середнього значення

Рис. 2.2. Особливості особистісної відповідальності у працівників організацій з різним стилем керівництва ($n_1 = 35$; $n_2 = 45$; $n_3 = 37$)

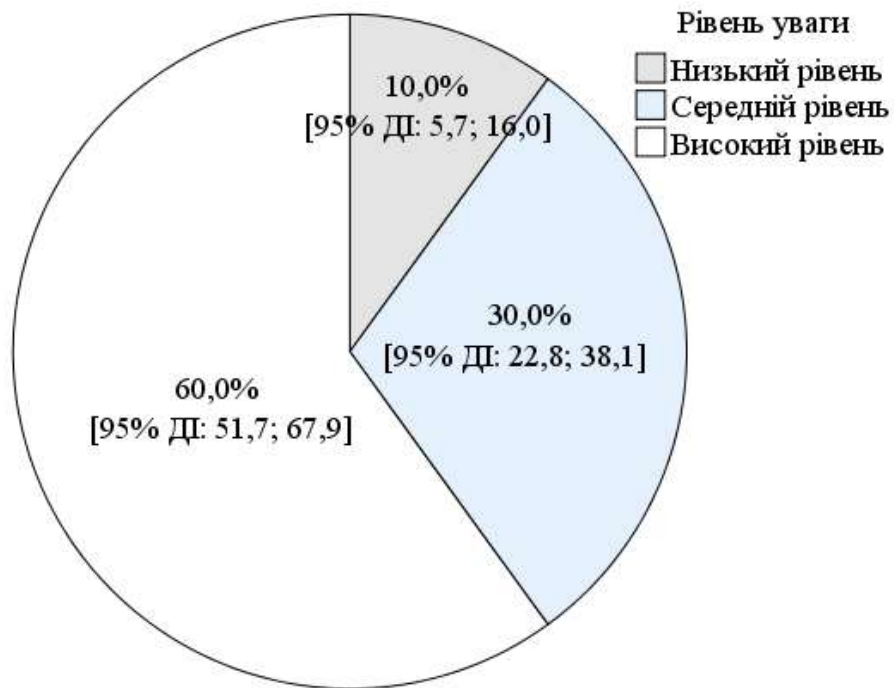

Рис. 2.3. Розподіл рівнів уваги у рятувальників (n = 100)

Зразок оформлення літературних джерел у списку використаної літератури

Характеристика джерела	ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ
<i>Один автор</i>	Ушакова І.М. Геронтопсихологія: підручник. Харків: НУЦЗУ, 2014. 236 с.
<i>Два, три автори</i>	Галаган В.Я., Орлов В.Ф., Отич О.М. Психологія конфлікту: Навчально-методичний посібник для підготовки магістрів усіх форм навчання. К.: ДЕДУТ, 2008. 422 с.
<i>Чотири і більше авторів</i>	Євсюков О. П., Куфлієвський А. С., Лебедєв Д.С. та ін. Екстремальна психологія: підручник. К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.
<i>Стаття</i>	Ушакова І. М. Самооцінка як основа психологічного захисту особистості. Проблеми екстремальної та кризової психології. Збірник наукових праць. 2015. Випуск 17. С. 285-293.
<i>Тези</i>	Ушакова І. М. Проблеми психологічної реабілітації осіб, що переживають наслідки збройного конфлікту в Україні. Психолого-педагогічні та політичні проблеми у трансформаційних процесах українського суспільства: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (21-22 квітня 2016 р.). КрНУ імені Михайла Остроградського, Кременчук, 2016. С. 81-84.
<i>Закон</i>	Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон за станом на 01.11.2016. Голос України від 15.01.2016. № 6.
<i>Адміністративний акт</i>	Положення про Міністерство юстиції України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014. № 228. Офіційний вісник України від 15.07.2014. № 54. С. 88.
<i>Національний стандарт</i>	ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2015.
<i>Електронний ресурс</i>	1. Бондар Т. В. Психологічні особливості іншомовного навчання дітей старшого дошкільного віку. Вісник психології і педагогіки. Електронний ресурс. 2017. Випуск 20. URL: http://www.psyh.kiev.ua (дата звернення: 14.09.2019) 2. Бондар Т. В. Психологічні особливості іншомовного навчання дітей старшого дошкільного віку. Вісник психології і педагогіки. Електронний ресурс. 2017. Випуск 20. Режим доступу: http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_20 (дата звернення: 14.09.2019).
<i>Дисертація</i>	Склень О. І. Психологічні особливості поведінкових стратегій подолання стресу в професійній діяльності працівників пожежно-рятувальних підрозділів МНС України: дис... канд.-та психол. наук: 19.00.09. Ун-т цивільн. захисту України, 2007. 24 с.
<i>Патент</i>	Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.

Бланк відгуку наукового керівника на курсову роботу

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

**ВІДГУК
на курсову роботу**

Здобувач вищої освіти _____

Навчається в групі _____ на 3 курсі

Факультету СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО

Курсова робота з _____ соціальної психології
(назва навчальної дисципліни)

Тема _____

Науковий керівник _____
(вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

ЗМІСТ ВІДГУКУ

Допущена до захисту " _____ " _____ 20____ р.

Підпис наукового керівника _____

Курсова робота захищена " _____ " _____ 20____ р.

Кількість балів _____

Комісія:

1. _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

2. _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

3. _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Критерії оцінювання знань та умінь здобувачів вищої освіти при написанні та захисті курсової роботи (оцінюється в діапазоні від 0 до 100 балів)

Оцінюваний параметр	Бали	Критерії
1. Теоретична частина (0-20 балів)		
Відповідність змісту курсової роботи темі та затвердженому плану (до 4 балів)	4	Зміст роботи відповідає темі, меті та завданням, плану
	2-3	Зміст роботи відповідає темі, але зроблено помилки в формулюванні мети, завдань чи є невідповідності плану і тексту
	0-1	Зміст роботи лише частково відповідає названим параметрам
Ступінь розкриття теоретичних аспектів теми та коректність використання понятійного апарату (до 4 балів)	4	Повністю розкрито всі теоретичні аспекти теми, понятійний апарат адекватний
	2-3	Не повністю розкрито всі аспекти теми
	0-1	Зроблено суттєві помилки в розкритті теоретичних аспектів проблеми
Логічності, послідовність, аргументованість, ступінь узагальнення матеріалу (до 4 балів)	4	Виклад логічний, послідовний, аргументований. Матеріал узагальнено на високому рівні.
	2-3	Виклад логічний, послідовний, аргументований. Матеріал узагальнено на достатньому рівні.
	0-1	Є серйозні порушення логічності, аргументованості та узагальненості викладу
Обсяг, адекватність та актуальність використаних при написанні роботи матеріалів першоджерел та дотримання етики посилань (до 4 балів)	4	Обсяг, адекватність та актуальність першоджерел відповідає вимогам
	2-3	Є порушення якоїсь з характеристик, в тому числі, відповідності посилань
	0-1	Є порушення кількох характеристик
Перевірка на плагіат (до 4 балів)	4	66 і більше % унікальності
	3	61-65 % унікальності
	2	56-60 % унікальності
	1	50-55 % унікальності
2. Підбір методик (0 – 5 балів)		
Адекватність темі (до 2 балів)	2	Методики адекватні темі
	1	Методики не відповідають темі або не є науковими
Обґрунтованість вибору (до 2 балів)	2	Обґрунтовано вибір всіх методик
	1	Оґрунтовано вибір не всіх методик
	0	Вибір методик не оґрунтовано
Кількість та якість обраних методик (1 бал)	1	Якщо методики достатні для опису феномен
3. Опис результатів дослідження (0 – 35 балів)		
Вміння представляти результати дослідження (таблиці, рисунки) (до 10 балів)	9-10	Всі результати представлено чітко, правильно, з використанням сучасних технологій
	5-8	Деякі таблиці і рисунки представлено неправильно, дані не узагальнені
	0 - 4	Лише деякі або жодна з таблиць чи рисунків

		зроблені правильно і презентують дані
Опис результатів (повнота, адекватність, логічність) (до 10 балів)	9-10	Результати описано повно, логічно, з поясненнями та у відповідності з теоретичними положеннями.
	5-8	Результати описано недостатньо повно, зроблено помилки, не залучено теоретичні факти чи не пояснено результати.
	0 - 4	Результати не описано (лише констатовано факти), відсутні пояснення чи вони нелогічні і нечіткі.
Застосування методів математичної статистики (до 5 балів)	5	Застосовано адекватні статистичні критерії, правильно проведено підрахунки
	3 – 4	Застосовано адекватні статистичні критерії, але допущено помилки
	1 - 2	Відсутні або застосовані некоректно методи математичної статистики
Обґрунтування результатів (до 4 балів)	4	Результати є обґрунтованими
	2-3	Результати обґрунтовані недостатньо
	0-1	Результати необґрунтовані або спроби обґрунтування є невдалими
Якість висновків (до 3 балів)	3	Висновки відповідають завданням, є чіткими
	1-2	Висновки не повною мірою відповідають завданням, є дуже широкими або, навпаки, локальними
Стилістика та логічність викладення матеріалу; правильне використання спеціальної термінології (до 3 балів)	3	Викладення логічне, застосована адекватна термінологія, застосовано науковий стиль викладення
	1-2	Викладення не зовсім логічне, застосовано ненаукові стилі викладення
4. Оформлення роботи (0 – 10 балів)		
Дотримання вимог стосовно об'єму роботи (до 3 балів)	3	Об'єм роботи відповідає вимогам
	0	Об'єм роботи недостатній
Розміщення і форматування тексту (до 4 балів)	4	Все відповідає вимогам
	2-3	Частково відповідає вимогам
	0-1	Багато помилок і невідповідностей вимогам
Оформлення списку літератури та посилань (до 3 балів)	3	Оформлено відповідно до вимог
	2	Є незначні помилки
	0-1	Багато помилок і невідповідностей вимогам
5. Захист курсової роботи (0 – 30 балів)		
Своєчасність захисту (до 5 балів)	5	Перша призначена дата
	3 - 4	Друга призначена дата
	1 - 2	Третя призначена дата
Вміння чітко та стисло викласти основні результати курсової роботи (до 10 балів)	9 - 10	Матеріал представлено чітко, коротко, логічно.
	6 - 8	Викладено не зовсім послідовно і чітко
	3 - 5	Здобувач погано орієнтується в матеріалі
	0 - 2	Доповідь нелогічна, уривчаста
Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання (до 10 балів)	9-10	На всі питання дано повні, обґрунтовані відповіді
	5-8	Дано відповіді не на всі питання або вони не є достатньо обґрунтованими
	0 - 4	Відповіді не отримано, отримано на одне питання або вони є поверховими.

Якість презентації (якість представлених слайдів, їх зміст, володіння презентаційним матеріалом) (до 5 балів)	5	Розроблено якісні слайди, що відображають зміст роботи. Доповідач добре володіє презентаційним матеріалом.
	3-4	Розроблена презентація не відображає повний зміст роботи або здобувач не володіє її змістом.
	0-2	Презентація відсутня або вона низької якості, а здобувач в ній не орієнтується.